

Veelzeggende gebaren ...

in gesprek met Janneke Verduijn

trans world radio
België

Artikel is samenwerking met TWR.
Er is ook een luisterversie op www.twr.be.

Kinderen dromen over later. Soms heel origineel, vaak ook erg stereotiep. Wat wil je later worden? Jongens worden politieagent of brandweerman, meisjes verpleegster of kapster. Janneke Verduijn zag het van jongs af aan anders: zij wilde iets voor dove mensen gaan doen. Idealen verdwijnen vaak, maar niet bij haar: ze realiseerde haar dromen. In Jannekes gezin verblijven nu twee dove pleegkinderen. Ze werkt met dove kinderen, en ze heeft zich gespecialiseerd in een taal, die niemand hoort, maar toch veel zegt: de Vlaamse Gebarentaal.

**Janneke zag
het van jongs af
aan anders:
zij wilde iets voor
dove mensen
gaan doen ...**

Voor veel mensen is het even schrikken als ze een dove ontmoeten. Niet weten wat je moet doen, een confrontatie met het onbekende. Kan je iets vragen aan een kind dat niet hoort wat je zegt? Hoe moet een man of vrouw iets aan je uitleggen die de vraag misschien niet eens begrepen heeft? Doven weten het uit ervaring. Als iemand hen de weg vraagt, klinkt het vaak "O, laat maar, ik zoek wel iemand anders". Terwijl de meeste doven over voldoende communicatiemogelijkheden beschikken. 'Reageer gewoon', is het beste advies. Maar omgaan met iemand die in onze ogen een 'handicap' heeft, blijkt vaak moeilijker dan gedacht.

Is doof zijn een beperking, of zou je het ook een verrijking kunnen noemen? En kan

iemand die horend is zich wel goed voorstellen wat het betekent om doof te zijn? Janneke: *"Ik ga veel om met dove mensen, dus ik kan het me wel een beetje inbeelden. Eigenlijk is het moeilijk om over doven als groep te spreken, want er is veel diversiteit. Sommige mensen horen helemaal niets, anderen hebben lang niet altijd stilte. En of het steeds een beperking is? Veel hangt voor een dove ook af van zijn omgeving. Als je als enige horende op een feestje komt met doven die in gebarentaal communiceren, dan ben jij eigenlijk degene met een beperking. Maar waar dove volwassenen vaak tegenaan lopen is op het vlak van sollicitaties. Werkgevers zijn vaak weigerachtig om een dove werknemer aan te nemen. Ze zien vooral zaken als 'die kan de telefoon niet opnemen'.*

Communicatie hoeft geen probleem te zijn. De taal is zeker niet minderwaardig en bezit zelfs een zekere schoonheid.

Daardoor krijgen dove mensen het gevoel dat ze niet eens een kans krijgen om zichzelf te bewijzen. Veel mensen zien alleen wat doven niet kunnen, maar zelf zien ze zich niet als mensen met een beperking”.

Communicatie hoeft geen probleem te zijn. Vroeger werd gebarentaal als minderwaardig gezien en mochten dove kinderen die niet leren. Sommige noemden het een ‘apentaal’, maar onderzoeken in binnen- en buitenland hebben aangetoond dat gebarentalen volwaardige talen zijn, met eigen grammaticale regels: *“Het is gewoon echt een prachtige taal. Je kunt zelfs heel poëtisch zijn met gebarentaal. Toch is er nog een hele weg af te leggen, zeker in Vlaanderen, om te laten zien wat de schoonheid van gebarentaal is. Misschien heeft dat ook wel iets te maken met onze maatschappij, we zijn druk en alles moet zo efficiënt mogelijk zijn. Daardoor is er in het algemeen minder aandacht voor schoonheid en kunst.”*

Is gebarentaal gewoon een kwestie van spreken met je handen?

“Ja, eigenlijk wel, maar je hebt meer nodig dan je handen. Je gezicht, je mimiek, je mondbeeld: dat is allemaal officieel deel van de taal. Ook met je wenkbrauwen kun je veel zeggen, bijvoorbeeld wat voor vraag je stelt. En je gebruikt ook

je schouders als je bijvoorbeeld optie a links gebaart en optie b rechts. Je gebruikt de ruimte vaak als intonatie”.

Janneke is vaak actief als tolk. Regelmatig zie je haar bij kerkelijke activiteiten. Dat heeft wellicht wellicht veel te maken met het feit dat ze in een gelovig gezin opgroeide. Haar ouders waren – en zijn – actief betrokken bij de kerk en zelf heeft ze dat engagement overgenomen. Dat roept de vraag op of er ook gebaren zijn voor abstracte begrippen. Hoe maak je bijvoorbeeld duidelijk wat geloven is, wat Kerstmis is, of - nog moeilijker - wat de adventsperiode inhoudt? *“Ik vroeg me bij het tolken inderdaad ook af: welk gebaar past er nu bij advent? Eerst probeerde ik een adventskrans uit te beelden, zo met een ronde beweging. Maar ik heb ook eens opgezocht hoe ze dit in andere gebarentalen doen. Daar legt men meer nadruk op de betekenis, namelijk ‘komst’. Nu gebruik ik een gebaar met twee vingers die naar je toe komen. Dat betekent deels dat Jezus naar de aarde gekomen is, maar het is nu ook een uitkijken naar Jezus die terugkomt. In advent zitten die twee betekenissen.”*

Wat bedoel je met die twee ‘komsten’?

“Enerzijds geloven christenen dat Jezus van God naar de aarde is gekomen, dat Hij als

baby'tje geboren is, dat Hij is opgegroeid tot volwassene. Ook vertelde Hij wie God echt is. Mensen waren ver verwijderd van God, er was een afstand omdat ze heel verkeerde dingen deden. Jezus is in de plaats van de mensen gestorven om hun straf te dragen. Dat is wat we op Goede Vrijdag en Pasen herdenken. Hij is dan daarna weer uit de dood opgestaan en heeft terug contact gehad met Zijn discipelen. Hij zei: 'Het is tijd om terug te gaan naar mijn Vader, maar ik zal een trooster schenken die heel dicht bij je is, dat is de Heilige Geest'. En Hij beloofde ook: 'Ik kom terug. Nu is er nog een wereld waarin er lijden en verdriet is. Maar Ik beloof dat Ik terug zal komen en dat er een nieuwe hemel en een nieuwe aarde zal zijn'. Dat is iets waar we nu naar toe proberen te leven met advent; later wordt het

allemaal prachtig, later zal er geen verdriet meer zijn, dan zal er geen oorlog meer zijn. Het is allemaal schrijnend wat we zien in het nieuws. Maar dan geeft dit mij wel hoop om te weten: later, als Jezus terugkomt, gaan we echt in harmonie samenleven met de schepping, met elkaar als mensen en dan zal het prachtig zijn."

Vind je dat belangrijk om daar nu mee bezig te zijn?

"We zitten allemaal met de existentiële vragen van het leven: waarom leef ik eigenlijk, wat is mijn doel hier? Ik heb ook wel het gevoel dat die vragen een beetje opzij worden geduwd, dat het een taboe is. Tegenwoordig kun je zogezegd over alles praten. Maar toch heb ik het gevoel dat er over die belangrijke dingen niet zoveel gesproken wordt – en

dat terwijl er veel nood is aan houvast, aan hoop. Dus ja, ik vind het belangrijk om die hoop, blijdschap, vrede en mijn geloof te delen. Zo kan die nieuwe wereld en het herstel nu al doorbreken."

Pleegzorg

Omgaan met dove kinderen vraagt heel wat van de ouders. De meeste dove kinderen – zo'n 95 procent – hebben ouders die wel kunnen horen. En die moeten zich dan ook de gebarentaal eigen maken. Dat komt dan naast alle andere dingen, want de ouders hebben ook hun job, hun gewone leven, hun andere kinderen. Als er zich dan bijvoorbeeld gezondheidsproblemen bij de ouders voordoen, en ze zelf geen groot sociaal netwerk hebben, kan het best wel moeilijk worden. Er is maar

**God is een God
van relatie.
Soms hebben
we een heel
ander beeld van
Hem gecreëerd.**

één dovenschool per Vlaamse provincie, dus veel kinderen komen van ver met de bus naar school. Anderen blijven voor korte of lange tijd op internaat – dat heeft doorgaans te maken met de thuissituatie. Niet de meest optimale keuze, want kinderen, of ze nu horen of niet, hebben veel baat bij een goed functionerend gezin. Daarom besloten ook Janneke en haar man Benno twee meisjes van een tijdelijk thuis te voorzien – en dat het twee dove kinderen zijn, is eigenlijk niet onlogisch. *“Mijn man en ik hadden al vaker gedacht aan de mogelijkheid van adoptie, zelfs voordat we zelf kinderen hadden. Uiteindelijk zijn er zoveel kinderen die geen warme thuis hebben. We ontdekten dat er veel kinderen voor adoptie worden afgestaan terwijl ze nog 1 of 2 ouders hebben. In verschillende landen worden ze*

vaak om financiële redenen afgestaan, dus leek het ons beter om in die gevallen financieel te ondersteunen. Maar we dachten wel verder over pleegzorg. Niet altijd eenvoudig en we merken wel dat onze pleegkinderen drie ‘thuissituaties’ hebben, met elk hun eigen stijl: het internaat, bij hun ouders thuis en bij ons. Het is een werk van lange adem, we zijn nu 4,5 jaar bezig, maar we zien echt wel een groei bij de meisjes. Die voelen zich nu beter.”

Relaties

Communicatie en relatie zijn twee belangrijke begrippen voor Janneke. Dat geldt in haar werk, in haar gezin, maar net zo goed in haar geloof. Wat dat laatste betreft gaat het dan niet alleen om een overtuiging, maar ook om een ervaring. *“Mijn geloof is sterk gegroeid*

en uitgebreid. Het is niet alleen een kwestie van dingen bedenken in je hoofd, maar het moet ook iets zijn van je hart, dat is persoonlijk. En in de kerk waar ik naartoe ga, wordt daar veel aandacht aan besteed. De God die vroeger sprak, spreekt vandaag nog steeds. God is een God van relatie maar soms hebben we een heel ander beeld van Hem. Dan is het een God van regels en best een enge God. Maar als je goed kijkt wat de rode draad is in heel de geschiedenis van God met Zijn volk, dan gaat het erover dat Hij een Vader wil zijn."

De geschiedenis toont nochtans aan dat er heel wat misloopt in de maatschappij en dat er veel miserie is in de wereld. Gaat Christus dat oplossen?

"Christus lost dat op, dat geloof ik, omdat Hij onze relatie met God herstelt. Er is eigenlijk een soort vloek gekomen op alles wat oorspronkelijk goed was, op relaties van mensen, op seksualiteit, op het klimaat. Er zijn veel dingen verpest en er was er maar Eén die dat kon goedmaken. En daarom is Jezus naar de aarde gekomen. Zijn doel was dat wij voor altijd bij God kunnen zijn".

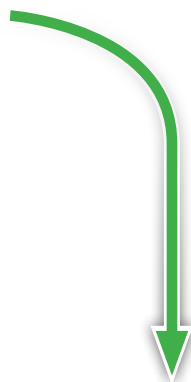
Is dat dan je boodschap voor de medemens?

"Die boodschap zal misschien wat meer gelinkt zijn aan het huidige leven. Mensen zijn niet altijd bezig met het leven na de dood. Mijn boodschap zou eerder gaan over de hoop, voor de toekomst, maar ook voor nu. Zijn koningschap zal pas helemaal echt zijn als Hij terugkomt. Maar er is nu ook al hoop voor relaties, voor mensen die gekwetst zijn van binnen, er is nu al genezing mogelijk. God laat ons nu al zien wie we zijn, dat we bij Hem mogen zijn, en hoe groot het is dat Hij koning is."

Hoop brengen in de wereld van vandaag is een nobele taak. Dat kan op veel manieren. Pleegkinderen opnemen in je gezin, voor doven tolken, zodat ze meer gaan verstaan, het zijn al veelzeggende gebaren ...

Don Zeeman - Ciara Goossens

Hoop brengen in de wereld van vandaag is een nobele taak. Dat zijn al veelzeggende gebaren ...

Beluister een uitgebreide versie van dit interview in de serie 'Melk & Honing' op www.twr.be

Boeiende geloofsgesprekken aan de keukentafel

Luister via

www.twr.be

iTunes (zoek op [twr.be](http://www.twr.be))

Apple Podcast-app (zoek op [twr.be](http://www.twr.be))

Download de TWR BE app

